

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 40 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se čena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6 uri popoldne.

Štev. 128.

V Ljubljani, v četrtek 5. junija 1884.

Letnik XII.

Utrakvizem v ljudski šoli.

(Konec.)

V prvi vrsti gre tukaj omeniti mestnega zastopa v Ljubljani, takrat v večini nemškega. Šole dasiravno utrakvistične, bile so mu preveč slovenske, slovenskega jezika učiti ni prepovedal naravnost, a povdarjal je posebno nemščino, ki naj bode učni jezik že v 3. in 4. letu. Poseben trn v peti so mu bile nemške slovnice s slovenskim tekstom. Zarad te muhe so se morale berila in slovnice v kratkem času dvakrat zamenjati; učitelji so se izrekli, da radi učé v nemščini, kolikor se zahteva, samo da je nemogoče brez pripravnih knjig vspešno podučevati, in po dolgem moledovanju je mestni zastop vendar privolil mestnim šolam, da so smeli rabiti vsaj v nižih razredih slovensko-nemške slovnice, ker so tadanjemu šolskemu nadzorniku že toliko zaupali, da ne bode privolil, da se nemščina zanemarija.

Oglašale so se pa tudi z ozirom na omenjeni § 6 državne šolske postave občine po deželi in so zahtevale ali nemški poduk ali več učnih ur za nemško podučevanje.

Tukaj gre pred vsem omeniti, da večina naukov ne dela razločka med učnim jezikom (Unterrichtssprache) in med učnim predmetom (Unterricht oder Lehrgegenstand). Kedar koli so se Slovenci poganjali za slovenski učni jezik, zagnali so Nemci vedoma ali nevedoma krik in stok, češ, nemščino hočejo izpodriniti iz šol, drugi laji v teh strokovnih izrazih so se pa bali za nemški jezik ali saj delali tako, kakor da bi šlo tukaj res za odpravo nemškega podučevanja. V istini moramo povdarjati, da nikomur izmed Slovencev še nikoli ni prišlo na misel, odpraviti nemščino iz šol po mestih in večih krajih, zlasti pa iz Ljubljanskih šol ne, a trdili so zmerom načelo, poduk v vseh predmetih, toraj tudi v nemščini, ako če biti osnovan na zdravo pamet, je mogoče le na podlagi maternega jezika; človek ima le jedno srce, toraj tudi le en materni jezik itd.

Kakor že omenjeno, mestni zastop v Ljubljani ni prepovedal podučevanja v slovenskem jeziku in poslednjič privolil tudi vsaj za pomočne knjige v nižih razredih nemške slovnice s slovenskim tekstom.

Kdor hoče resnico govoriti, mora spoznati, da so se po ti osnovi naučili otroci, kolikor se sme pričakovati od ljudske šole, nemškega in slovenskega jezika, tudi v rečem poduku (v realijah) so napredovali, kolikor se to more tirjati od ljudske šole. Otroci so se tudi nemškega jezika več naučili, kakor nekdanj, ker so imeli za podlago utrakvistične bukve in se je nemščina učila po zdravih načelih pedagogike. Vendar kljub temu so Nemci mislili, da se nemščina spodrija po mestnih šolah, a Slovencem ni ugajalo tako podučevanje, ker je slovenščina le nemščini vrata odpirala, in ker so tudi po srednjih šolah osnovali slovenske paralelke.

Ako obvelja in se izpelje to, kar se sedaj namerava, da bode po mestnih šolah nemški jezik le učni predmet (Lehrgegenstand) tudi podučevanje v nemškem jeziku ne bode prenehalo, otroci se bodo učili nemščine kakor dosihmal, le po drugačnem načelu, cilj priučjenja nemškemu jeziku ostane, le pota do tega cilja imajo biti drugačna mimo prej, in učni jezik (Unterrichtssprache) ima biti slovenski. (No saj je tudi sedaj moral učitelj nemško besedo raztolmačiti, ako je hotel, da so otroci kaj koristi imeli od podučevanja v realijah.) Ako se bistveno ne bode mnogo spremenilo, zakaj pa toliko naporov od ene in druge strani, zakaj toliko besedovanja, prepira, sumničenja?! Tukaj gre za načelo, tukaj gre za enakopravnost oziroma za prednost, ali ima namreč biti v deželi in v mestu, toraj tudi po ljudski šoli gospodar nemški ali slovenski jezik. Tukaj gre dalje za načela v pedagogiki, tukaj gre za obstanek narodnosti v deželi. Slovenski jezik je bil le pripuščen, ker se brez njega ni moglo shajeti, saj zdravi otrok ne gre izrejevati kakor gluhomutev, in Nemci sami so vendar spregledali, da po tisti metodi, kakor so pred l. 1848 ubijali otrokom nemščino v glavo, vendar ne gre več, s pomnoženim

šolskim aparatom in z boljšo metodo bode tudi lažje ljudstvo germanizovati.

A sedaj se ima odpraviti utrakvizem po šolah, jeden jezik mora biti glavni, drugi njemu podrejen, dosihmal je bila slovenščina le za to, da je nemščini pot gladila in pripravljala, sedaj mora biti samostalna na svojih nogah, a ljudski šoli pa glavni predmet, kteremu ima biti vse drugo, tudi nemški jezik podrejen. Poduk v realijah bode še le sedaj ljudstvu, njega veliki večini kaj koristil, o vspešnem podučevanju se ni moglo govoriti, ker so bile težave zarad jezika in predmeta. A dokler je bila nemškemu jeziku priznana prednost v ljudski šoli in je vladal utrakvizem po šolah, Nemci v našem mestu menda resno niso mislili na izključljivo nemško šolo; kakor brž pa je bila mestu dovoljena ljudska šola s slovenskim učnim jezikom, mislili so na osnovo izključljivo nemške šole, dasiravno v mestu ni pomanjkanja v ti reči, a načelo ne sme obveljati, „da je Ljubljana slovensko mesto“. Utrakvizem po šolah ima svojo osodo. Koroški Slovenci bi ga radi imeli, Štajarci ga imajo, na Kranjskem ga pa ravno sedaj odpravljajo. Kaj se bomo pri teh okoliščinah čudili, da je svoje dni vlada sprejela utrakvizem po deželah, kjer Slovenci stanujejo, in se držala povsod jednega načela, a po novi šolski postavi imajo tudi občine in dežele kaj govoriti pri šolstvu, za to najdemo v ti stvari toliko različnega dejanja. „Clastrum hoc itat, ceditque cum patria.“ Dokler bodo na Kranjskem v večini Slovenci, to se pravi, v deželnih in mestnih zastopih, povdarjali bodo zmirom, da gre prednost slovenskemu jeziku, ker je večina prebivalcev v deželi slovenska.

A ko bi prišli kedaj v deželi Nemci do večine, se bode vse presukalo in delali bodo na to, da bi slovenščino zopet v kot potisnili. Sicer je še veliko delo, preden se izvrši to, kar so nasvetovali mestni učitelji zbrani 29. maja; in velevažno vprašanje je, kaj poreče na to deželna učiteljska konferenca! Vendar treba se je nemudoma dela lotiti, sedaj ali pa nikoli mora veljati vsem merodajnim osebam,

LISTEK.

Binkoštni izlet v Postojno.

Gospod vrednik!

Je že prav, da se kesate, ker niste bili v Postojniški jami. Dež Vas ni namakal, v gnječi Vas niso osuvali in tudi nove luči niste videli.

Jaz sem pa vse to prestal. Dež me je močil do kože; zato so me natakariji v Postojni tako ožemali, da bi bil kmalo postal popolnoma suh. Nove luči Vam ne bom popisal, tega saj tudi od mene ne bote zahtevali, ker to ni mogoče. Ker se pa vsaka reč po svojih učinkih spozná, povem Vam samo to. Povodne živalice, menda kapeljni, so imeli črna očala, da ne oslepé; tako vsaj mi je domu gredé razlagal nek gospod intenzivnost nove luči. Ne verjamem mu sicer prav natanjko; pa že mogoče, da je zapazil v jami tiste bele človeške ribice, kterih ni drugod dobiti, kot le v kraških jamah. Da je pa nova luč tako lepa, tudi ni čudo, vsaj so jo za 15.000 goldinarjev skuhali in napekli. Kdor hoče občudovati najlepši biser naše mile domovine, mora si električno razsvitljeno jamo ogledati. Le na poti skozi po jami je ne-

kaj nepregladkih tal, in to zarad vdelenih tirov jamske železnice, ktera pa na binkoštni ponedeljek ni prepeljavala ogledovalcev, kar je pa zopet čisto prav. Niso vsi ljudje tako gibčni in elastični, da bi se vedno po ozkem potu lepo ogibali zaprek. Nekteri so že nekteri, a vsi pa niso.

Najbolj me pa veseli, da sem videl v jami slovenske napise na prvem mestu. Da bi se pa kak Ljubljančan preveč ne prestrašil, zagledavši slovenske table, so nas že na železnici na to pripravljali. Videli smo postajine napise: Laibach, Franzdorf, Loitsch, Planina, Rakek, Adelsberg. Vidite, gospod vrednik, to je prav. Ali pa južna železnica ni vedela, kako bi se še ta imena prestavila nemški. Rakek je mali rak. Velikemu raku se pravi Krebs, malemu pa Krebslein. O joj! kaj sem naredil! — Gotovo bomo drugo leto tam videli tak nemški napis.

Postojniški vozači so tudi narodni. Namesto že navadnega „hop“, slišal sem enkrat „pozor“. Urnih nog se zavrtim, skočim v kraj in kaj zagledam? Nad napisom „restauration“ vihra slovenska trobojnica. Šegavi vozač si je mislil, da ne bote kje doma zabavljali, vam pa pokažem našo edino pravo slovensko zastavo in zato je zaupil „pozor“. — Pa bi res kdo lahko pregledal to zastavo. Bilo je videti še nekaj zastavic v domačih barvah, ktere pa niso prav

razvrstene. Madjarska zastava na jako visokem drogu mi sicer ni povšeč; pa naj le bo, je tudi tako prav, le pustimo jo, naj kaže mnogodošlim Ogrom, da Slovenci smo bolj mirni, nego naši sosedje na Štirnem, ki še cesarske zastave ne morejo videti.

Še nekaj sem videl. V gostilni, kjer sem krepčal moje mokre ude, sedelo je krog mize več Lahov. Gostoleli so glasno in menda jim že naša slovenska beseda ni bila prav po godu, ker so nas jeli ogledovati od vseh strani. „Le čakajte“, si jo je zmislil nek muhast Ljubljančan, „še več boste slišali“. — Urno stakne nekje tri godce ali škripače, plača vsakemu kupo poštene kapljice in pol ure so morali naše najlepše narodne pesmi igrati. „Naprej zastave slave“ pa je prepodila sitneže. Zginili so. Probatum est! Gospod vrednik, če imate kakega prijatelja v Trstu, povejte mu to, naj poskusijo tudi tam Slovenci to zdravilo, morda se tudi v Trstu obnese, kakor se je v Postojni; če se pa ta pomoček potrdi zoper Lahe, zakaj bi se tudi ne zoper Nemce? In če se bode, nasvetujemo to tudi našim bratom po Štajarskem. Po mojih nemerodajnih mislih bi znal ta pomoček pomagati na levici in na desnici, ker naša sosedja na levi in na desni imata oba eno lastnost, da namreč nimata niti najmanjše ljubezni do Avstrije — eden škili v Rim, drugi v Berlin.

to jih mora spodbujati k neutrudnemu in neumornemu delu. Pred vsem je pa treba učiteljem složnosti, previdnosti in pristaviti tudi krščanske in bratovske prizanesljivosti, a tudi opasnosti, sicer se bode delo tako lepo začeto vse razbilo, in nastalo bode to kakor je že večkrat bilo: „Veliko krika pa malo volne.“ Slovenskim učiteljem še nikdar niso bili časi tako ugodni kakor sedaj, ko lahko in odkrito povedo svoje mnenje, in se jim zaradi tega ni treba bati zamere, preziranja ali zaničevanja. Iz Dunaja vleče kolikor toliko prijazen veter, in potem se moraja ravnati tudi krmarji na Kranjskem. Ako so se poprej potegovali nekteri izmed učiteljev za utrkvistično podučevanje, zgodilo se je to iz najboljšega namena, ker tačas je bilo nemogoče kaj drugega doseči, in je bilo le pod tem imenom mogoče uspešno podučevati, a sedaj so se okoliščine do dobrega spremenile, šolske oblasti več ne gledajo pisano narodno mislečih učiteljev, tedaj so učitelji sami krivi, ako se v teh okoliščinah ne ganejo. Bog varuj, da bi se moralo učiteljem očitati, da niso skrbeli za drugega nego za svoje koristi, da dobre stvari niso podpirali, marveč jo le zadrževali in zavirali.

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. junija.

Notranje dežele.

Slovanski narodnikandidatje za *ister-ski deželni zbor* so: za okraj Koprski šolski nadzornik g. Alojzij Spinčič iz Kopra in g. Anton Križanec v Zaulah. Pri volitvah volilnih mož zmagala je v Koprskem okraju slovanska stranka sijajno nad svojimi nasprotniki. V Vološkem okraju postavili so namesto bolehnega č. g. kanonika Štrka, ki se je poslanstvu odpovedal, znanega rodoljuba g. Slavoja Jenka iz Podgrada.

Po širni in mnogojezični Avstriji pričelo se bo izyemši kake tri ali štiri dežele, že letos večje *politično gibanje*, katero se bo drugo leto v velikansko pretvorilo, ki bo svoje valove po celi državi od Spuža pa do Brodyja in Bodenbacha in od Černovic pa do Bregenca gnalo. Volitve bodo: letos v deželne zbore, kakor smo jih binkoštno soboto našli, da jim je potekla šestletna doba delovanja, drugo leto pa splošne volitve v državni zbor, ki bo na veliko jezo levičarjev srečno dokončal svojo šestletno plodonosno delovanje. O tem državnem zboru se bo vsaj lahko z dobro vestjo reklo, da kar je storil, je storil dobro, kolikor je po okoliščinah zamogel.

Štajarske nemškute pridobile so si o Binkoštih za zboljšanje poljedelstva zasluge, ki se jim vsaj od kmetiške strani ne bodo prezirale. Kakor se nam namreč poroča, plevicam po Štajarskem ni bilo mogoče sproti zadosti plevla ali kakor se mu po gosposki, če tudi po krivici „plavica“ pravi, po rži in pšenici napleti, da bi jih ne bile štajarske nemščurke sproti pokupile.

Združene levice polastil se je nekaj trojen tok, kolikor namreč nam je o stranki sploh, ki je dejanski kakor moralno razpadla, še govoriti mogoče. Plener si je osnoval lastno stranko, ki hoče levičarje še bolj prusaške narediti, kakor je železni kancler — knez Bismark sam. Ta stranka je odločno za izstop iz državnega zbora o poslednjem letu njegovega obstanka. Druga stranka prisega na evangelij

Take stvari sem doživel v Postojni. Pot domu bila je ravno taka, kot od doma, samo narobe je šlo, z zadnjim koncem naprej. Živo sem se spominjal v kupeji postnega časa, kedar sem videl v sodčih natlačene slaničke. Pa tudi to sem srečno prešal, če tudi se je nek Ljubljanski nemčur, kateri ima vse nemško, le ime trdo česko, malo ob me podrgnil, to pa zato, ker sem ga obdolžil, da je slovensko melodijo smrčal.

Verjemite mi, gospod vrednik, kakor me jeza pretare, kedar zagledam na našem kolodvoru napis „Laibach“, mi je ta beseda vendar tako milo zadonela na uho, ko jo je zaklical konduktor. Pozabljene so bile vse popotne sitnosti in urno sem hitel v mesto, da bi se malo poživil, a vse zaman. Dionys in Gambriu imela sta povsod toliko čistilcev, da ni bilo nikjer več mogoče v tempelj.

Samega usmiljenja sprejela nas je ljubezljivo pod svojo gostoljubno streho prijazna gospa A.-jeva in tam vsaj malo pokrepčala nekaj žejnih z Štirskega in iz Postojne privandranih slovenskih bitij in med temi tudi Vašega

Čmerneža.

moravskega poslanca in bivšega ministra Chlumetzkega; ona si je ohranila še nekaj več avstrijskega duha in je za to, da levica ostane v državnem zboru. Tretja skupina, pri kateri je bukovinski reneget Tomaszczuk, Beer in drugi, pa ni ne krop ne voda in prav za prav sama ne ve, kam naj bi se nagnila.

V *Jičinu na Českem* vložili so o Binkoštih slovesno temeljni kamen za „Sokolov društveni dom“, katerega je ondašnja duhovščina slovesno blagoslovila. Na kamnu so vsake besede: „Památce Františka Palackého 1884“. Sokolov društveni dom Jičinski pozidal se bo namreč na večni spomin največjemu rodoljubu českega naroda, slavnemu zgodovinarju Francu Palackemu. Povod zidanja je drajsetletni obstanek Jičinskega Sokola. Kakor vidimo, ima „Sokol“ po celem slovanskem svetu prekrasno nalogo narodno probujenje pospeševati in čuvati. V Jičinu se ga je sešlo nad 800 mož, vsi v društveni opravi.

Narodna stranka hrvaška bo pod ravno tem imenom še dalje obstala, postopati pa misli po vladnem programu. Ona bo toraj vladna stranka. Sklenili so ta najnovejši ukrep dotičnega odbora slovesno proglasiti. Tudi poojstrenje hišnega reda v deželnem zboru bodo sprejeli, toda še le tedaj, ako bi jih skrajna sila k temu priganjala.

Ogerski sodnijski uradniki se vdeležujejo tudi agitacije in volilnega gibanja sploh, kar je pri nasprotni jim stranki obudilo veliko nevoljo in so se ljudje pritožili. Nekteri sodniki so menda svoje nasprotnike s tem pridobivati skušali, da so jim razne dobrine obetali, ako k njihovi stranki pristopijo, drugače so jim pa tu pa tam kazali neprijetnosti, katere si nasprotniki lahko na glavo nakopljejo, ako trdovratni ostanejo. Mislimo si kmeta, ki se sodnika in pa gospoda „pecirka“ zlasti unstran Litave bolj boji, kakor pa nekdo križa, lahko se je dal ta in oni pregovoriti ali pa preplašiti, da je proti svojemu prepričanju glasoval. To je zvedel pravosodni minister, dr. Pavler. Kar nič ni oprezoval, temveč je nemudoma sodnikom pisal, da ima kazenski zakonik tudi za take sodnike svoj paragraf, ki svoje službeno stališče v to porablja, da ž njim ljudi privijajo, ter jim je ob enem povedal, kaj da bi jih pri nadaljevanji takošnjega postopanja zadelo. Rekel pa je tudi, da je sodnikom prepovedano agitovati za tiste kandidate, katere mislijo voliti, ali javno govoriti pri zborih.

Vnanje države.

Srbska skupščina jako uspešno in vrlo deluje, ker je ne ovira nikaka slepa opozicija in se je nadjati, da bo v 14 dneh vse najvažnije točke že rešila, potem pa da bo svoje zasedanje preločila na zimo. Načrt postavbe o novem zemljiščnem davku pobijala je v skupščini na vso moč naprednjaška stranka, ker se ni ž njim strinjala v podrobnostih, končno ga je pa v glavnih potezih vendar-le sprejela, ker so se ministri tako izjavili, da ako se načrt zavrne od stranke vladi prijazne — odstopijo. Skupščina ima sedaj po odbitju tistih poslancev, katerim so se mandati ovrgli, 160 članov; od teh pripada 147 vladni stranki, 13 pa opoziciji. Opozicija teh trinajstih pa zopet obstoji iz 10 radikalcev in 3 Rističevcev ali liberalcev. Od zavržene petorice bila sta 2 radikalca, 2 liberalca in 1 brez politične barve, ali kakor se jim v parlamentu pravi — divjak.

V *istočni Rumeliji* se je na bolje obrnilo. Novi guverner Krestović se za politiko kar nič ne peča, temveč mu je bolj pri srcu blagor izročnega naroda. Vse svoje moči obrača na zboljšanje narodnega gospodarstva in na državno upravo. Krestović je sam Bolgar, in je več ali manj med svojim narodom zrastel, zatoraj se je nadjati, da bo s pravo razumnostjo vladal in upravljal izročeno mu deželo.

„Köln. Ztg.“ pravi, da nemški cesarjevič Viljem se je jako zadovoljen povrnil iz *Rustje*, kjer se je vdeležil slavnosti v cesarski družini. Car ga je povsod odlikoval, kjer se mu je le priložnost ponudila, carska družina ga je ljubezljivo sprejela in so se posamični člani skušali, kdo mu bo več prijaznosti skazal. Ruski narod to videti, se je tudi s svojim vladarjem radoval nad prihodom sorodnika carske rodovine. Pozdravljali so ga povsod z navdušenjem, kakoršnega od Rusov ne bili pričakovali. Končano potovanje ima toliko političnega pomena, ker na jako določen način kaže v čisti luči veliko prijateljstvo med nemškim in ruskim cesarskim dvorom. Če so dobre razmere med vladarskimi hišami sploh merodajne za ohranjanje miru, se pač smemo nadjati, da se nam ta še dolgo ohrani.

Francozi hočejo po vsi sili štediti (varčnost v gospodarstvu vpeljati). V to svrhu spravili so se nad budget in so si volili več odborov, ki si bodo vsak po eno ministerstvo odbrali in budget rešetati jeli. Prvi pododbor budgetni odbil je takoj pri trgovinskem ministerstvu svoto 900.000 frankov. Drugi odbor spravl se je nad svoto, ki je določena za popravo župnijskih hiš in cerkev; ondi je odkrehnil svoto 1.500.000 frankov. Ravno ta odbor je sklenil tudi stroške vojnega ministra za dva milijona gold. znižati. Tretji odbor pregleduje stroške pomorskega ministerstva in pravi, da če sedanja državna premestilna sredstva ne zadostujejo, prireglo se bo še trgovinsko pomorstvo za prevoz vojske in vojnega orožja in drugih potrebščin. Ministerstvo je hotelo naročiti novih oklepnic, odbor je pa rekel: „Ne! Zadosti jih imamo!“ Na tak način nadjajo se samo

pri pomorski službi prištedi celih šest milijonov frankov. Francozom bo pri njihovem podvetelji zunaj svojih državnih meja v resnici obilno denarja potreba, kajti povsod kjer le morejo vtrjujejo si naselbine in tiste pa vsaj iz začetka nekaj grošev požrejo.

Na *Francoskem* sedaj v parlamentu obravnavajo novo postavbo, katere naj bo določila razvezljivost zakona in pa da bodo bogoslovce ravno tako k vojakom pobirali, kakor vsakega drugega. Ako se omenjeni točki uresniči, protestirali bodo sv. oče takemu postopanju francoske vlade, katero bo po eni strani spodkopaval družbinski red, po drugi pa veliko škodo sv. veri delal, kajti, kakor se čuje, moral bo neki vsak bogoslovec po tri leta dejanski služiti. Kakošni bi bili taki duhovni, ki bi po tri leta morali puško ali sabljo nositi in neslane marnje priprosti vojakov po vojašnicah poslušati si pač lahko mislimo. Postava še ni sklenjena, ne ena in ne druga, toraj je vendar-le še mogoče, da se ne uresniči, čegar se sme ves katoliški svet po pravici bati.

Mesečnjaki na *Angleškem* so zopet jeli svoje burke vganjati. Ne daleč od Millstreeta v Corkski grofiji našli so na Binkoštno nedeljo zvečer vstreljenega nekega zakupnika v lastni hiši, dve drugi ondi bivajoči osobi ste pa hudo poškodovani. Pravijo, da so se zopet mesečnjaki prikazali, ki so si dali nalogo, kolikor mogoče mnogo zakupnikov pomoriti, kajti bolj jih črte, ko hudič Boga!

Izvirni dopisi.

Iz Št. Vida pri Zatični, 3. junija. (Vsaka rana se zaceli.) Kakor že marsikomu znano, so bili gosp. beneficijatu iz Št. Vida pri Zatični vpreženi konji ušli 30. aprila zvečer, in se je bil eden hudo ranil. Nesreča se je pa tako-le zgodila: Po neprevidnosti je voznik zadel ob neki pri cesti stoječi steber tako, da se je vaga na desni strani odpela in konja po nogah vdarila. Konj se prestraši in požene ter tovariša s saboj potegne, tako, da sta se na levo okoli obrnila. V tistem hipu sta g. beneficijat in voznik z voza skočila, konje pa spustila. V hudem diru se je voz na nekem kanalu razderil ter je zadnji in zgornji del zaostal, s sprednjim sta jo pa naprej dirjala. K nesreči je imel desni konj vago odpeto ter jo je hitreje pomikal, s tem pa tovariša na levo odrival in tako zavozita na kup šute, padeta čeznj, in levi konj zadene ravno na tam stoječi cestni kanton. Potem jo še nekoliko korakov vbereta in se pri nekem poslopji med drugimi vozovi vstavita.

Levi konj je dobil hudo rano. Konjač z Višnje gore, ki je bil takoj poklican, je obsodil rano za neozdravljivo; rana je bila res grozna videti. Od zunaj 6 cm dolga, 4 cm široka, od znotraj v meso narejena luknja je pa bila 20 cm dolga, 13 cm široka, in 7 cm globoka; rana bila je pa ravno na lakotniku, in sicer tolika, da bila bi lahko vzela več kot pol litra vode. Pa to še ni vsa nesreča. Pri padcu na kanton si je konj odbil z levega kovka tri koščike kosti, dva sta merila po tri do štiri cm, večja kost pa je bila 8 cm dolga, 5 cm široka in 3 cm debela. Izurjen živinozdravnik, Ferdo Dolenc iz Št. Vida, ki je te kosti ven jemal, je zatrdoval, da kaj tacega še ni videl, in da se to komaj na sto let enkrat prigodi, da bi živemu konju z drotom kosti iz mesa trgali. Rana še ni popolno zdrava, luknja se je pa že do vrha napolnila. Konj zaradi tega ni šantov, le od leve strani čez križ je malo ožji videti. Čez par tednov bo konj za delo, kakor je bil. Res čuden primerljaj — vsaka rana je ozdravljiva.

Iz Savinjske doline, 3. junija. (Blagoslovljenje zastave „Savinjskega Sokola“.) Bilo nam je pri srcu, kakor otroku, kedar mu krojač pomeri lepo novo obleko za sv. birmo, ko so se po naši dolini začele priprave za slavnost blagoslovljenja zastave najmlajšega „Sokola“ slovenskega v prijazni naši dolini. Kako so se šivale zastave, kako so se postavljali veličastni mlaji in pisani slavoloki! Vse je bilo na nogah, staro in mlado, vsak je hotel po svoje pripomoči kolikor toliko za vesele Binkošti, katerih se bodo Savinjeci ves čas svojega življenja z veseljem spominjali, kajti prava ljubezen družila je tukaj med zelenimi našimi hribi štajarskega, kranjskega in primorskega Slovenca z južnim bratom Hrvatom in severnim Čehom. Slovanska vzajemnost kazala je tukaj pozornemu svetu odkrito svoje lice v pravi podobi, če tudi ne zastopana od vseh narodov, s kojimi smo si v sorodu po krvi in besedi. Binkošti za apostole v verskem, naj bodo letošnje Binkošti za štajarske naše brate v narodnem pomenu. Potrjeni naj bodo po blagoslovljenji prekrasnega „Sokolovega“ prapora v narodni zavesti, in bodi jim bandero vidno

znamenje, katero jih bo navduševalo, kedar bo treba pogumno postaviti se zvitemu sovražniku, ki našo narodnost pod različnimi krinkami po slov. Štajarji zalezuje, da bi jo spodkopal in pogoltnil. To vidno znamenje je prelepa zastava „Savinjskega Sokola“. Kedar te bodo razvili narodnjaki, naj se zbere okoli tebe vse, kar le za sveto našo narodno reč čuteče in domoljubno srce v prsih nosi. Zbirajo naj se sivi starčki in krepki mošje, na ktere naj se nadepolna mladina s ponosom ozira in opira ter se uči, da nobena starost ni izvzeta ali oprostena, da bi ne morala za vero, dom in cesarja zvesto služiti in stanovito delovati. Ta zastava naj vas vodi po poti poštenega in pravičnega boja za narodni obstanek in za obstanek sv. vere, kajti ako nam spodbije liberalizem, „Schulverein“ in druga nam sovražna sodrga narodnost, tudi nismo daleč da pridemo ob sv. vero; kdor pa te dandanašnji več nima, tudi o zvestobi do presvitlega cesarja ne more več govorjenja biti. Dokaz imamo na liberalizmu in na „Schulvereinu“. Obema je naša vera deveta briga, da nič vredna reč mu je, iz ktere se norčuje, kjer se mu priložnost ponudi. Naša narodnost mu je hud trn v peti, ker je sam svojo avstrijsko narodnost zatajil, ter jel na prusko zastavo prisegati, za to pa tudi svoje veleizdajstvo javno kaže in ga ni kar nič sram zatajevati našega cesarja in državo z razobešanjem pruskih črno-rudeče-rumenih zastav! Držite se toraj krepko narodne zastave; saj niste sami! Zaslombo imate na daleč okoli pri severnih in južnih naših bratih, pri vrlih Čehih, pri kranjskih in primorskih Slovencih, kakor tudi pri Hrvatih, ktere ste tako sijajno povsod sprejemali!

Vdeležitev je bila kljub slabemu vremenu v resnici mnogobrojna. Prileteli so krepki „Sokoli“ iz Prage, Zagreba, Ljubljane in Trsta; prišle so poslaništva čitalnic in pevskih in družih slovenskih društev iz Grada, Maribora, Ptuj, Celja, Ljubljane, Zagreba, in družih krajev slovenskih. Kraj shajališča bilo je Celje, hudo zagrizeno nemčursko gnezdo, od koder se je spored začel pomikati proti Žaveu ob petih jutraj na Binkoštno nedeljo. Vsaka vas oblekla je praznično obleko; povsod so navdušeni in veseli prebivalci se strelom in slavaloki pozdravljali navdušene, če tudi do kože mokre dobrodošle goste. Župani, vseskozi zavedni mošje, ogovarjali in pozdravljali so došle Slovenske svoje brate in vidilo se jim je, da jim gre beseda od srca. Tukaj ni bilo hlimbe, ne licemerstva! vsaka beseda prišla je iz srca in zopet v srce zadela. Slovenske trobojnice v najlepšem soglasju z črnorumenimi cesarskimi vihrale so raz hiš, dobrodošlice in srčni pozdravi so prihajajočim doneli nasproti, koder se je veličastni sprevod pomikal.

V Žaveu in Braslovčah je bil kratek odmor. V Žaveu so sprejele popotnike zale štajerske Slovenke, kjer so zastavi Ljubljanskega Sokola pripele nov krasen trak, zastave družih sokolskih društev okrasile so pa z lepimi venci. V Braslovčah sprejelo jih je gasilno društvo z godbo in neštevilna množica ljudi. Zale deklice usipale so cvetlice in šopke raz oken po prišlih gostih. V Mozirje so dospeli pri najlepšem vremenu, kjer jih je sprejel na čelu Savinjskega Sokola gosp. Lipold in zopet neštevilna množica zavednih Slovencev. Viharnega „živijo“ ni bilo ne konca ne kraja! Na to so se podali vsi v cerkev k veliki službi božji, po kateri se je blagoslovljenje pričelo. Kumica zastavi bila je baronica gospa Vašičeva. Peli so pri službi božji pevci Ljubljanske čitalnice združeni s Kamniško „Liro“ in Šišensko deputacijo. V ponedeljek je bil izlet v Nazaret, kjer so se Sokoli zopet službe božje udeležili. Pri sv. maši stregli so Ljubljanski Sokoli, peli pa pevci Ljubljanske čitalnice po stari navadi prekrasno! Ko so se povrnili v Mozirje, vsedli so se k skupnemu obedu, pri katerem so se prečitali tudi došli telegrami in drugi pozdravi. Prišlo jih je več nego sto iz vseh odličnejših slovenskih krajev. Čuli so se tudi navdušeni govori in sicer je govoril dr. Vošnjak po blagoslovljeni zastavi; pri skupnem zajutruku v Nazaretu g. Lipold v imenu Savinjskega Sokola, g. Valentinčič v imenu Ljubljanskega, g. Fon v imenu Zagrebškega, g. Bunec v imenu Tržaškega, in odličen Čeh, čegar ime nam ni znano, v imenu Praškega. Bog daj, da bi slavnost porodila mnogo narodne zavesti, kakoršne nam bo v današnjih kritičnih časih pri razširjanji še jako potreba.

Iz Koparskega okraja, 4. junija. Znano Ti je, dragi „Slovenec“, kako krivično brez kakega resničnega vzroka je deželni zbor v Poreču tri naše po-

slance ovrget, dva izbrana v Koparskem in enega izvoljenega v Volovskem okraju in vrh tega so jih še osramotili, da so morali hitro Poreč zapustiti. Povod k temu ostudnemu činu Italijanašev proti našim poslancem pa je njihova trditev pred svetom, da vsa Istra od Učke sem do morja je italijanska; dva slovenska poslanca iz teh krajev v Poreškem zboru pa bi njihovo lažljivo trditev očitno pobijala, a tako si mislijo, ne sme biti ter sklenejo: proč z njima. Da pa njih skrivni namen pokrijejo, ovržejo še tretjega poslanca iz Volovskega okraja. Dne 7. t. m. imamo zopet nove volitve v Kopru. — Ali bodo pa „irredentovci“ zdaj prodrl s svojima lahonskima poslancema v Kopru? Strašno in strastno agitira „irredenta“ iz cele Istre, nobeno sredstvo jim ni preostudno. „Nakupiti hočemo volilce, kolikor mogoče brez ozira na stroške“, tako so se izjavili na Bužehini, kakor se nam od tam naznanja. Kdor pozna zvijačo italijansko, dobro vé, da to ni kaj malega. — Kako pa stoji z nami Slovenci? Upamo, da naša poslanca zmagata še z večjo sijajnostjo memo lani; imamo to stran 49 naših zaupnih mož, ono stran v Roč-u le enega samega, ali ta poštenjak je od lahonske stranke neki tako nadlegovan, da morebiti še volit ne pride; lahonom ostane 32 volilcev v Buzetu in Roč-u in 4 v Koparski občini, v kateri voli tudi dosti mestjanov iz Kopra, koji namreč v mestu nimajo volilne pravice, imajo pa zemljišča zunaj Kopra. Ako se nobeden naših zaupnih mož po evenku „irredente“ ne dá zapeljati, kar za gotovo upamo, da ne, potem je naša zmaga v resnici sijajna in lahoni naj le za vselej v Koparskem okraju kopita poberejo. Drugi pot upamo tudi v Buzetu in Roč-u prodreti, da le pridejo nove listine volilcev na dan.

Iz Štajarskega, 3. junija. (O IV. glavnem zboru nemškega „Schulvereina“ v Gradci.) (Konec.) Med Slovenci se po različnih deželah delovanje „Schulvereina“ kaže v različni podobi: „gute, durch die Agitationen einzelner Rufer im Streite, deren Beruf eigentlich Liebe und Friede sein sollte, wenig getrübt Freundschaftlichkeit in Kärnten; erfolgreiches Bemühen, die doctrinären Gesetzen geopferte Stellung wieder zu gewinnen, in Steiermark; desperate Zustände in Krain“. Tako sodi Otto Steinwender. Na Koroškem, pravi, k sreči za nas ni mnogo dela... vse drugače pa je na Kranjskem. Ko ta dva stavka nekoliko pojasni, pride na poročilo o delovanji na Štajarskem, kjer gre za to, da nemško mejo zavarujejo in mnogoštevilne nemške otroke ohranijo ter od tod na okoličico vplivajo.

Prvi namen imajo na slovenski meji vstanovljene krajne skupine in nemške šole v Račah, na Sladki gori, v Vuzenici in v Vuharji. Omeniti je vstanovljenje krajnih skupin v Mariborski okolici: v Razvanji, na Pohorji, v Sevnici in Kamnici, h katerim so pristopili večinoma slovenski kmetje; potem novo vstanovljene šole v Razvanji in že uspešno delovanje šol v Pekrah in Zgornjem Lembahu. V Slov. Bistrici obstoji otroški vrt in vršijo se obravnave zavoljo razširjanja ljudske šole, v Vojniku in Vitonji so nadaljevalni kurzi, v Rogatecu bode se šola razširila, in v Sevnici ob Savi nemška šola tako napreduje, da se je morala jeseni v dvorazrednico razširiti.

Številno majhne podpore razprostirajo pa gosto mrežo čez celo Spodnje Štajarsko, tukaj pripravljajo, ondih pomagaje povsod zapustivši za besedo urni čin.

Po tem poročilu se je odbor izrekla od več strani hvala, ter se je volil nov odbor, ki pa obstoji spet iz prejšnjih odbornikov. Glasov se je baje oddalo pri glasovanji 1670, in sicer z Dunaja 159, iz Štajarskega 181, Koroškega 44, Kranjskega 14, Primorja 10 itd. S tem je bilo zborovanje sklenjeno.

V sosednji dvorani pa je potem priredilo dijaško društvo „Arminia“ banket, pri katerem so še nekateri manjši bogovi, ki niso mogli v občnem zboru na vrsto priti, svoje misli povedali; med temi je bil tudi prof. Linhart iz Ljubljane, ali kakor se je on izjavil: „Iz glavne državne stolnice bodočega kraljestva Slovenije“. Ljubljana je po Linhartovih mislih najvažnejša straža na potu nemštva k obalom Adrije. In ko je prej na ojster način označil sovražnike nemštva na Kranjskem, napil je „hoch“ „Arminiji“.

Zadnji je svoj glas povzdignil povsod pričenojoči dr. Ausserer, ter je naznanil zbranim gostom, da bo skoraj prišel čas, ko bodo morali reči: „Nemška je zemlja od severnega in baltiskega morja

do Adrije“. Čudno se nam zdi, da se prof. Anton Nagele iz Maribora ni dal slišati. Ali ima zdaj pri „Bauernverein-u“ toliko dela, da je že na „Schulverein“ pozabil, ali pa so „Schulvereinerji“ že nanj pozabili?

Če bi še kdo hotel kaj več o tem zborovanju „Schulvereina“ izvedeti, mora si preskrbeti kakšni liberalni nemški list od prvih dnevov po binkoštih, ondih bo gotovo našel še morebiti več, nego se je v Gradci videlo in slišalo.

Od Drave, 31. maja. V naši podravski dolini, ki je za zdaj enkrat odbrano torišče delavnosti pristašev „šulvereina“, pridobile so si letos tudi razne boleznij svojo pravico. V Marenbergu gospodujejo grde osepnice, v hribih pa po nekterih kočah gospodari legar. Komur pa je znano, kako oestro pri nas gosposka proti tema človeškema sovražnikoma postopa, ta bo lahko razumil, kako trpke so novice, ki se zdaj od tod, zdaj od drugod v tej zadevi čujejo. Tako se na pr. govori, da je Marenberški zdravnik tamošnjega kaplana tožil, ker se je ta drznil iti sprevideti s sv. zakramenti bolnika, ki je bil na osepnicah bolan. (Komaj vrjetno. Vredn.) Nekoliko oddaljen od tam res za resnico poročstvo dati ne morem, pa pri sedanjih okoliščinah tukaj je vse, toraj tudi to mogoče, vsaj so pred nedavnim na kozah umrlemu tržanu še živemu trgu po telegrafnem potu v Mariboru naročili, da jo je še videl, predno je svoje oči za zmiraj zatisnil. Dali so ga spraviti v mrtvašnico, kateri se nihče ni smel blizati in nesrečne žrtve, ki so umrlemu to poslednjo službo storile, da so ga tje kaj spravile in potem še zagreble, morale so se potikati dalje časa v samoti, da bi nemara — okužene same ne okužile še drugih ljudi. Ravno o tem umrlem se govori, da se je ogibal hramov, kjer je znal, da kak bolnik leži, najmanj za strelaj daleč, pa vsa previdnost je bila zaman, zgrabila ga je bolezen nagloma in vsled slabe, napačne postrežbe je moral umreti.

Stari ljudje sicer trdijo in uče, da se na kozah bolan bolnik ne sme v boleznij nikdar prehladiti, bodisi že po zraku ali po pijači. Neka novejša zdravniška metoda je pa neki iznašla, da se ima to ravno narobe zgoditi, in res kjer takim bolnikom stanovališča veliko vetrijo, jih obkladaje poleg tega še s svežim ledom, imajo tam navadno kolikor bolnikov, toliko mrličev.

Če se gornja novica v tožbi potrdi, imel bo č. g. kaplan vsled vestnega opravljanja svojih duhovskih dolžnost sedaj celó preiskavo, ni bilo pa še lahko slišati, da bi bil kedaj došel v preiskavo diplomiran zdravnik, naj si tudi včasih vrabci na strehi čivkajo, da je kterege od bolnikov ravno po svoji malomarnosti zamudil ter spravil pod zemljo. Ni li to narobe svet?

Nič manj žrtv si lasti po hribih tudi legar in da je nalezljiv, svedoči res to, da se navadno pri hiši vseh loti. Ljudje se bojé še zdravega človeka iz take hiše kakor strupene kače; iz nje tudi ne sme zdrav zahajati v društva, ker tako je zapovedano. Kdor bi šel obiskavati take bolnike, še celó najbližnje sorodnike, ne zamore si biti svest, da ne zapade kazni. (Čudno, če res. Vredn.) Nū, Bogu bodi hvala, da še ta dva provzročevalca velikih trpkosti v preogromni meri ne prevladujeta, ker drugače bi bilo v vsakem okraju, kamor zaideta, hudo, v resnici hudo. V takih okoliščinah taki nesrečneži le preživo čutijo, da je zgolj Bog sam še pomočnik, ker človeška pomoč in postrežba beži (celó po ukazu) daleč proč od njega.

Domače novice.

(Odlikovanje.) Njegovo Veličanstvo podelilo je finančnemu svetniku in vodji c. kr. finančne prokurature v Ljubljani, g. dr. Josipu Račiču, naslov in značaj vrhovnega finančnega svetnika.

(Umrli je) danes jutraj ob polu šestih č. g. Janez Nep. Kilar, kaplan Trnovske župnije v Ljubljani previden s sv. zakramenti za umirajočo po kratki pa hudi boleznij v 41. letu svoje starosti. Pogreb bo jutri popoldne ob pol sedmih iz Trnovskega farova k sv. Kristofu. Bil je goreč duhovnik in zvest narodnjak, naj mu bo toraj zemlja lahka in v miru naj počiva!

(Umrli je) nocoj ponoči g. Franc Potočnik, pekovski mojster v Ljubljani na sv. Petra cesti za jetiko. Pogreb bo jutri popoldne ob 6. uri.

(Imenovanje.) Sodnijski pristav pri c. kr. okrajni sodniji v Krškem, g. Danijel Šušljaj, imenovan je c. kr. okrajnim sodnikom v Velike Lašice.

(Pridiga in litanije) so vsak večer ob 7. uri skozi celi mesec junij v novi cerkvi presv. Sreca Jezusovega, kateremu na čast je ves mesec junij posvečen. Vdeležuje se jih obilna množica vernih.

(Danes prvi četrtek meseca junija) je pri bratovskem opravilu vednega čiščenja presv. Rešnjega Telesa pri nunah pridigoval preč. g. prof. Zupančič. Omenil je, kar je zlasti znamenito, da ravno danes je 25letnica začetka bratovščine vednega čiščenja presv. Rešnjega Telesa. Dovoljena je bila bratovščina po kapit. vikarju, r. Kosu (ker tudi takrat je bilo brez škofa v Ljubljani). Prvo bratovsko opravilo je imel takratni kanonik in semeniški vodja Novak, stregla sta mu, če se ne motimo, sedanjí prečast. kapit. vikar gosp. dr. Pavker in sedanjí šempeterski župnik g. M. Hočevár. Le Bog vé, koliko dobrega sploh za olepšanje cerkva in koliko molitve se je v tem 25letnem času godilo! Naj raste in deluje še mnogo let!

(Državne ustanove) na podkovski šoli v Ljubljani podelilo je poljedelsko ministerstvo naslednjim učencem imenovane šole, da obiskujejo letošnji drugi tečaj ondi, in sicer: Janezu Kemperlu iz Sorič (okraj Kranj); Jožefu Tomšiču iz Trnovega (Postojna); Jožefu Jenku iz Verbovea (Postojna) in Andreju Mikuletiču iz Velike Bukovice (Postojna) vsakemu po 50 gold. in je izročilo dotično svoto 200 gold. tukajšnji c. kr. kmetijski šoli na razpolaganje.

(Dve novi pošti) v Ljubljanski okolici ste se vstanovili in ste službi dotičnih poštnih opravnikov (ekspedijentov) razpisani. Ti dve pošti ste: prva v Horjulu, druga na Dobrovi. Letna plača znaša 150 gold. in uradni pavšal pa 40 gold. na leto. Za odškodnino dnevnega pešpota iz Horjula na Vrhniko dala se bo posebna nagrada po pogodbi. Prošnje naj se vložé v 14 dneh na vodstvo c. kr. pošte in telegrafa v Trst.

(Ljubljanske slike) razpostavljene so na ogled tukaj na Velikem trgu pri Giontiniju, kjer se po 80 kr. dobivajo. Vidijo se najlepši oddelki našega mesta, kakor so trije razgledi na Grad; Franc Josipovo nabrežje s Frančiškansko cerkvijo v zatišji; velika realka, nunska cerkev z „zvezdo“, Tivoli itd.

(Toča) pobila je predvčerajšnjem zvečer po Ljubljanski okolici okoli Rudnika, in je ubogemu kmetu skoraj vso nado strla. Polje, ki je ondi posebno lepo kazalo, je skoraj do celega vničeno.

(Binkoštni prazniki) so nam prinesli jako nestanovitno, deževno in hladno vreme, katero, ako bo dolgo trajalo, ne bo posebno ugodno za poljske in vrtné pridelke. Od binkoštné nedelje pa do danes dežuje dan na dan v presledkih, sedaj silen in gost v plohi, sedaj zopet pohlevno roseč. Enako slabo in nestanovitno vreme je, kakor čitamo, tudi po drugih krajih.

(Starši čuvajte svoje otroke!) V Ljubljani mora človek šetajoč po nekaterih ulicah res vsako uro po štirikrat Boga zahvaliti, da se ne zgodi še več nesreč pri otrocih, ki so na nekak čuden način v jako nežni starosti od 2 do 5 let kar sami sebi prepuščeni. Mnogokrat imeli smo že priložnost opazovati, da je moral izvošček dirjajoč vstaviti, ker se mu sredi ceste ali ulice igrajoči otroci niso umaknili. Najlepše je pa to, da 2 in 3 leta stari otroci po velikem trgu na rotovski strani med branjevkami lazijo, ktere bi človek, kadar se mu mudi, lahko desetkrat pohodil, preden se bo taka zanikrna mati ozrla, kod njeno dete pieza in lazi. Res ne vemo, kako da naj tuji ljudje pazijo na otroke, ki staršem niso kar nič mar. Povod do te opravičene pritožbe daje nam nesreča, ki sicer ni v zvezi s smrtno nevarnostjo, vendar pa jasno priča o malomarnosti in zanikernosti nekterih staršev. Pretekle dni preganjala si je 8letna deklica za sv. Krištofom na lesnem trgu na ta način dolg čas, da je po ondi naloženih železniških zaglavnikih plezala in skakala. Ko zopet hoče skočiti iz enega konca na drugega, obtiči ji noga med švelarji in je ne more nikakor izvleči. Kaj sedaj? Druzega nič ne pomaga, kakor jokati, kar je deklí tudi takoj sprevidel in — začel. Ko nek hlapec jok zasliši, prihiti in mladenko reši iz neugodnega položaja. Poškodovala se je pri tej igrački vendar le toliko, da so jo morali v deželno bolnišnico prenesti.

(Razpisane) so naslednje učiteljske službe: Na čvetero razrednici v Postojni služba tretjega učitelja s 500 gld.; v Vipavi služba drugzega učitelja z

400 gld.; v Trnovem služba drugzega učitelja s 500 gld.; na Ubelskem, v Dolenjem Zemonu, v Nadanjem Selu in na Ostrožnem Brdu po 450 gld.; v Planini, v Razdrtem in v Lozicah po 400 gld. letne plače. Prošnje do konec julija na okrajni šolski svet v Postojni.

Razne reči.

— Njih Veličanstvo presvitli cesar podaril je občinama Iška Loka in Ig vsaki po petdeset gold. za napravo gasilnega orodja iz zasobnega premoženja.

— Idrijska čitalnica napravi v nedeljo, 8. t. m., pri vgodnem vremenu izlet v Oirčno. Deležniki izleta zbirajo se v čitalnici, od koder se odpeljejo točno ob pol ene popoldne. Ako bi bilo vreme neugodno se izlet preloži na prihodno nedeljo 15. t. m. K obilni vdeležbi vabi najvljudneje odbor.

— „Slovensko društvo“ na Štajarskem zboruje v nedeljo, 8. t. m., v gornji Senarski pri sv. Trojici v slov. goricah v gostilni g. Jožefa Peklarja popoldne ob treh. Slovenski rodoljubi se vabijo k obilni vdeležbi.

— Med kardinali, ki bodo v prihodnem konzistoriju imenovani, imenuje se tudi prevzvišeni Dunajski nadškof Gangelbauer.

— Neki šolskinadzornik na Bavarskem hvali dobri stan ondotnih ljudskih šol ter pristavlja, da so učitelji večinoma izgledni. Mladi učitelji niso nič manj prešinjeni verskega duha kakor starejši, ter se tudi vestno trudijo mladino versko-nravno odgojevati. To je milost — pravi g. nadzornik, — za katero Bogu ne moremo dosti hvaležni biti. — Da bi se pač tudi pri nas kak nadzornik o šoli in učiteljih tako pohvalno zamogel izraziti!

— Novi general jezuitov, P. Anderledy, je rojen v nemški Svici, v Briegu v kantonu Wallis-u 3. junija 1819. Devetnajstleten mladenič je stopil v red in se je učil modroslovja v Rimu in Freiburgu. Ko so bili jezuiti iz Švice in iz Piemonta pregnani, se je podal v Ameriko, kjer je postal župnik. L. 1851 se je vrnil Anderledy na Nemško in je postal l. 1853 rektor bogoslovskega ustava, kterega so vodili v Kolinu oo. jezuiti. L. 1856 je bilj premeščen v Paderborn, l. 1859 je postal provincijal, l. 1865 profesor moralne teologije z Maria-Laach, l. 1869 ravno tam rektor.

— Skrben pastir. Vzgleđ vsem škofom in duhovnikom je brez dvoma Linški škof Rudigier. Vse njegovo več desetletij obsegajoče pastirsko delovanje, je polno vneme za sveto cerkev in skrbi za dušno in telesno srečo svojih vernikov. Njegova navdušenost in odločnost za vse blago je znana po celi Avstriji, posebno pa judovskim pisacem na Dunaju, ki ga zato iz srca sovražijo. Njim bi bil všeč le mlačen in zanikern višji pastir. Kako je pa temu odličnemu in vzornemu škofu blagor svojih vernikov na srečo in kako je on neustrašen, kaže njegov spis, ki ga je priobčil Linški škofijski list. Glasi se v odlomku: „Na Avstrijskem je nastala zadnji čas nova stranka, ki ne pove, ali je liberalna ali klerikalna, v resnici in dejanji se pa vedno bolj k liberalcem nagiba in dela za liberalna načela. Iz tega namena skuša vzeti zaupanje našim zasluženim državnim poslancem in vničiti naše ljudsko društvo, v katerem sem vselej spoznal veliko, da, občudovanja vredno delo previdnosti božje za našo deželo. Ta stranka je povzročila ves nemir in prepir na Zgornjem-Avstrijskem; imela je prej veliko moči, zdaj je je pa že precej zgubila. — Cerkev imenuje v nekem svojih slavospevov presveto Devico Marijo „Vodnico miru“ (Dux pacis). Prosimo jo pri šmarnicah, da bi na njeno mogočno priprošnjo se povrnil mir v deželo, ki je tako „marijanska“. To so odločne besede, vredne višjega pastirja! Bog daj tudi naši škofijski tacega škofa, ki bo v nemirnem in mlačnem času po vzgledu Linškega škofa kazal vernikom pravo pot!“

— Zaklad v stari skrinji. Mizarju Josipu Schlichtlingu na Dunaju je izročila pred nekoliko meseci vdova po krojaču Ludmila Františkova staro skrinjo, da jo popravi. Ko je mizar predpreteklo soboto skrinjo ogledoval, je zapazil skrivna predala, v kterih je našel nekoliko zvitega papirja. Bili so vrednostni papirji, akcije, obligacije itd. Mizar je naznanil to policiji, ki je poklicala srečno posestnico stare skrinje in ji naznanila, kaka sreča jo je zadel na stara leta.

— Mlad ženin. V neki občini na Ruskem se je oženil jud Abraham Fischer, 96 letni starček s 16 letnim dekletom. S svojimi 4 prejšnjimi ženami je imel 24 otrok izmed kterih jih je nad polovico starših nego nova mačaha, pa tudi nekteri vnuki jo v starosti že dosejajo. Pri tej ženitvi je imel gotovo denar važno ulogo, drugače si ne moremo misliti.

Telegrami.

Zagreb, 5. junija. Deželni zbor se je danes otvoril. Predsedoval je podpredsednik Horvat.

Poslanci so prišli v polnem številu. Kraljevo pismo poslušali so stojé. Po naznanilu jutrajšnjega dnevnega reda (nadaljevala se bo debata o izdelku najstoričnega odbora). Ban in hrvaški minister sta bila navzoča.

Spljet, 5. junija. Včeraj so še pet Lahov zaradi tepeža zaprli.

Budapešt, 4. junija. Anarhist Scheffler je obsojen na 21 mesecev hude ječe in 1100 goldinarjev kazni. Tudi mora povrniti stroške. Scheffler se je pritožil.

Budapešt, 5. junija. Državno pravdníštvo je opozorilo Dunajsko policijo, da so novice o navedenih priznanjih anarhista Frieda popolnoma izmišljene.

Rim, 5. junija. Bodoči konsistorij bo še le meseca septembra ako ne celó decembra.

Tuji.

4. junija.

Pri **Maliči**: Jurij Babich, c. k. general, iz Trebinja. — Wiljem Snowič, trgovec, iz Judernessa. — Silvio Fonzari, agent, s soprogo, iz Steinacha. — Blank, trgovec, z Dunaja. — Franc Kleber, natakár, iz Gradea. — Jan. dr. Omulec, odvetnik, s soprogo, iz Štajarskega. — F. Pacchiaffo, iz Celja. — Franc Pocorni, iz Kočevja. — Florijan Tomič, krčmar, iz Kočevja.

Pri **Stonu**: Löffler, trgovec, iz Linca. — Josip Wundsam, trg. potovalec, iz Gradca. — Franc Nowak, lekarnar, iz Maribora. — A. Horwath, agent, iz Maribora. — Bujan, zasebnik, iz Siska. — Janko Schweiger, zasebnik, iz Črnomlja. — Mally, tovarnar, iz Tržiča. — Janez Križ, trgovec, iz Čubra.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

5. junija.

Papirna renta po 100 gld.	80 gl. 45 kr
Sreberna	81 " 30 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	102 " 10 "
Papirna renta, davka prosta	95 " 75 "
Akije avstr.-ogerske banke	859 " — "
Kreditne akcije	160 gld. 309 " — "
London	122 " 15 "
Srebro	5 " 75 "
Ces. cekini	9 " 69 "
Francoski napoleond.	59 " 65 "
Nemške marke	59 " 65 "

Bogu vsegamočnemu se je zazdelo vsled Najvišjega sklepa našega druzega, iskreno ljubljenega sina, velečastitega gospoda

Jan. Nep. Kilar-ja,

kaplana Trnoveke župnije,

danes ob pol šestih zjutraj v 41. letu dóbe svoje po kratkem a težkem trpljenji, prejemšega sv. zakramente za umirajoče, poklicati na oni boljši svet.

Truplo predražega pokojnika prenešeno bo v petek v 6. dan junija popoldne ob polu sedmih iz Trnovekega farova k sv. Krištofu in ondi pokopano v lastni gomili.

Zadušne sv. maše služile se bodo v mnogih cerkvah. Dragi umrlj je priporočen pobožnemu spominu.

V Ljubljani, 5. junija 1884.

Matija Kilar,

biljezniški uradnik v Škofji Loki,

oče.

Elizabeta Kilar poroj. Karlin,

mati.

Jarnej Kilar,

c. k. davkarski pristav v Tržiči,

brat.

Ravnokar je izšla in se dobiva v **Katoliški Bukvarni** knjiga:

Die Reiche

der

heiligen drei Könige

ihr

Sterndienst, ihre Reise nach Betlehem etc.

Nach den Gesichtern der gottseligen

Katharina Emmerlich

im Vergleiche mit den Aussagen der Geografie, der Geschichte, der heil. Schrift und der Alterthümer.

Nabral in sostavil

Anton Urbas,

kanonik in stolni župnik v Ljubljani.

Z zemljevidom.

Velja sešita 80 kr., po pošti 5 kr. več.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.